

پلی مورفیسیم ژن‌های اینترفرون گاما ۸۷۴+ و اینترلوکین ده ۱۰۸۲- در افراد سالم

دکتر عیسی عبدی راد^۱، مرتضی باقری^۲، دکتر میر داود عمرانی^۳، دکتر هاله نوروزی پاک زاد^۴

تاریخ دریافت ۸۷/۸/۲۸، تاریخ پذیرش ۸۸/۷/۲۹

چکیده

پیش زمینه و هدف: برخی از پلی مورفیسیم‌های تک نوکلئوتیدی در ناحیه پروموتوری یا سایر توالی‌های تنظیم کننده ژن سایتوکاین‌ها قرار دارند و با افزایش یا کاهش سطح تولید سایتوکاین‌ها در ارتباط هستند. هدف از انجام این تحقیق بررسی پلی مورفیسیم ژن‌های اینترفرون گاما (۸۷۴+) و اینترلوکین ده (۱۰۸۲-) در جمعیت سالم می‌باشد.

مواد و روش کار: ۱۰۹ فرد سالم در مطالعه شرکت کردند. برای تعیین ژنوتایپ‌های افراد فن ASO-PCR اجرا شد.

یافته‌ها: فراوانی آلل‌های A و T ژن اینترفرون گاما (۸۷۴+)، به ترتیب ۵۰/۹۲ درصد و ۴۹/۰۸ درصد می‌باشد و بیشترین فراوانی ژنوتایپ‌ها مربوط به A/T با فراوانی ۵۴/۱۳ درصد است. فراوانی آلل‌های A و G ژن اینترلوکین ده (۱۰۸۲-) نیز به ترتیب ۵۰/۹۲ درصد و ۴۹/۰۸ درصد می‌باشد و در این مورد همچنین فراوانی ژنوتایپ A/G با اختصاص ۹۶/۳۳ درصد بیشترین بود.

بحث و نتیجه گیری: آلل‌های A و T در ژن اینترفرون گاما (۸۷۴+) در تعادل هاردی-واینبرگ بودند در حالی که آلل‌های A و G در ژن اینترلوکین ده (۱۰۸۲-) از قانون هاردی واینبرگ تبعیت نمی‌کردند.

کلید واژه‌ها: پلی مورفیسیم، اینترفرون گاما ۸۷۴+، اینترلوکین ده ۱۰۸۲-

مجله پزشکی ارومیه، دوره بیستم، شماره چهارم، ص ۳۱۲-۳۰۷، زمستان ۱۳۸۸

آدرس مکاتبه: ارومیه، مرکز آموزشی و درمانی شهید مطهری، بخش ژنتیک، تلفن ۱۶۶۰۲۲۴۰-۰۴۴۱

Email: isaabdirad@umsu.ac.ir

مقدمه

می‌افتد. تقریباً ۵۰ درصد پلی مورفیسیم‌های تک نوکلئوتیدی نواحی کد کننده منجر به بروز موتاسیون‌های اشتباهی می‌شوند و مابقی منجر به موتاسیون‌های خاموش می‌گردد (۲). با توجه به جایگاه وقوع پلی مورفیسیم‌های تک نوکلئوتیدی تقریباً ۲۰ درصد از پلی مورفیسیم‌های غیر هم معنی اثر حذفی روی ساختار پروتئین دارند (۳). براساس اطلاعات موجود در ارتباط با موتاسیون‌های ژن‌های انسان (۴)، موتاسیون‌های اشتباه تقریباً مسئول ۵۰ درصد کل موتاسیون‌های شناخته شده‌ای هستند که باعث بیماری‌های ژنتیکی می‌شوند. هر ژن تقریباً چهار پلی مورفیسیم تک نوکلئوتیدی در ناحیه کد کننده (cSNP) با فراوانی

پلی مورفیسیم‌های تک نوکلئوتیدی (SNP) به صورت تغییر توالی ژنوم موجودات است. پلی مورفیسیم‌های مختلفی در ژنوم انسان موجود است و آن‌ها عبارتند از: SNP (پلی مورفیسیم‌های تک نوکلئوتیدی)، DIP (حذف یا افزایش چند باز) و STR (توالی‌های کوتاه تکرار شونده). پلی مورفیسیم‌های تک نوکلئوتیدی رایج‌ترین تغییرات توالی در مکان‌های مشخص از ژنوم انسان محسوب می‌شوند. و تقریباً ۹۰ درصد از تغییرات توالی ژنوم را شامل می‌شوند (۱). تقریباً با فراوانی ۱ در ۱۰۰۰ باز وجود دارند (۱). وقوع پلی مورفیسیم‌های تک نوکلئوتیدی در توالی‌های تکرار شونده اینترون‌ها و ژن‌های کاذب بیشتر و در اگزون‌ها کم‌تر اتفاق

^۱ دانشیار ژنتیک پزشکی، بخش ژنتیک، دانشگاه علوم پزشکی ارومیه (نویسنده مسئول)

^۲ مربی ژنتیک، بخش ژنتیک، دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

^۳ دانشیار ژنتیک، بخش ژنتیک، دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

^۴ پزشک عمومی، دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

پرایمر اختصاصی آلل T
 ۳'-TTCTTACAACACAAAATCAAATCT-۵'
 پرایمر اختصاصی آلل A
 ۳'-TTCTTACAACACAAAATCAAATCA-۵'
 همچنین برای تعیین کردن ژنوتایپ اینترلوکین ده (۱۰۸۲-) (۱۵)، پرایمر عمومی ۳'-CAGCCCTTCCATTTACTTTC-۵' و

پرایمر اختصاصی آلل G
 ۳'-TACTAAGGCTTCTTTGGGAG-۵'
 پرایمر اختصاصی آلل A
 ۳'-CTACTAAGGCTTCTTTGGGAA-۵' بکار رفت. به ازای هر نفر ۲ واکنش PCR برای هر ژن تحت شرایط ذیل اجرا شد:

برای ژن اینترفرون گاما، ۱۰ سیکل (دمای دناتوراسیون ۹۴ درجه سانتی‌گراد به مدت ۳۰ ثانیه، دمای آنلینگ ۶۲ درجه سانتی‌گراد به مدت ۵۰ ثانیه و دمای اکستنسین ۷۲ درجه سانتی‌گراد به مدت ۴۰ ثانیه) و ۲۰ سیکل بعدی (دمای دناتوراسیون ۹۴ درجه سانتی‌گراد به مدت ۲۰ ثانیه، دمای آنلینگ ۵۶ درجه سانتی‌گراد به مدت ۵۰ ثانیه و دمای اکستنسین ۷۲ درجه سانتی‌گراد به مدت ۴۰ ثانیه) و برای ژن اینترلوکین ۱۰، ۳۰ سیکل (دمای دناتوراسیون ۹۴ درجه سانتی‌گراد به مدت ۳۰ ثانیه، دمای آنلینگ ۵۶ درجه سانتی‌گراد به مدت ۳۰ ثانیه و دمای اکستنسین ۷۲ درجه سانتی‌گراد به مدت ۳۰ ثانیه). ژل آگاروز ۱/۵ درصد برای انجام الکتروفورز و جداسازی محصولات PCR تهیه شد. سپس با قرار دادن ژل آگاروز حاوی اتیدیوم بروماید روی لامپ UV حضور یا عدم حضور محصولات PCR تعیین شد. فراوانی آلل‌ها و ژنوتایپ‌های مشاهده شده با شمارش مستقیم بدست آمد. فراوانی آلل اول (p) برابر است با حاصل کسر زیر:

$$[2 \times N] / [(فراوانی مشاهده شده هتروزیگوت) + (فراوانی$$

$$مشاهده شده هموزیگوت برای آلل اول) \times 2] = P$$

N برابر است با حاصل جمع کل ژنوتایپ‌های مشاهده شده

$$\text{و فراوانی آلل دوم } q = 1 - p$$

فراوانی ژنوتایپ مورد انتظار برای افراد هموزیگوت برای آلل اول برابر است با حاصل ضرب $p^2 \times N$

فراوانی ژنوتایپ مورد انتظار برای افراد هموزیگوت برای آلل دوم برابر است با حاصل ضرب $q^2 \times N$

و فراوانی ژنوتایپ مورد انتظار برای افراد هتروزیگوت برابر است با حاصل ضرب $2 \times p \times q \times N$

پیرسون کای اسکور برای تست تعادلی هاردی واینبرگ محاسبه گردید. P-value کم‌تر از ۵ درصد معنی‌دار قلمداد شد.

بیش از ۱ درصد در جمعیت را شامل می‌شود. SNP و cSNP در توالی تنظیم کننده به طور غالب عملکرد ژن را تحت تاثیر قرار می‌دهند (۵). SNP ها خصوصیات اختصاصی افراد مثل استعداد ابتلا به بیماری‌های چند فاکتوری نظیر بیماری‌های قلبی عروقی، سرطان و بیماری‌های ایمنولوژیک را تعیین می‌کنند (۶). همچنین نتایج بررسی‌ها نشان داده است که پلی مورفیسم ژن سایتوکاین‌ها با بروز و پیشرفت بیماری‌ها ارتباط دارد (۶). اینترلوکین ده به عنوان سایتوکاین پلی‌تروپیک، می‌تواند نقش ضد التهابی و سرکوب کننده ایمنی داشته باشد و همچنین تولید و تمایز سلول‌های B و تولید ایمونوگلوبولین‌ها (رده سلولی Th2) را تشدید نماید (۷). ژن کد کننده اینترلوکین ده (۱۰۸۲-) روی کروموزوم یک قرار دارد (۸). اینترلوکین ده با کاهش علائم بیماری پیوند علیه میزبان ارتباط دارد (۹). اینترفرون گاما (+۸۷۴) توسط سلول‌های $T CD8^+$ و $T CD4^+$ و سلول‌های کشته شده طبیعی ترشح می‌شود و از طریق رسپتور اینترفرون گاما اثر خود را ایفا می‌کند. ژن اینترفرون گاما (+۸۷۴) روی کروموزوم ۱۲ قرار دارد. اینترفرون گاما به‌عنوان سایتوکاین پیش التهابی بیماری پیوند علیه میزبان را تنظیم می‌نماید (۱۰) و با رد پیوند کلیه (۱۱) و فیبروز پیوند ریه (۱۲) مرتبط شناخته شده است. این مطالعه در نوع خود برای اولین بار در استان آذربایجان غربی انجام می‌گردد. هدف از انجام این پژوهش تعیین کردن فراوانی پلی مورفیسم‌های ژن‌های اینترفرون گاما (+۸۷۴) و اینترلوکین ده (۱۰۸۲-) در افراد سالم از استان آذربایجان غربی می‌باشد.

مواد و روش کار

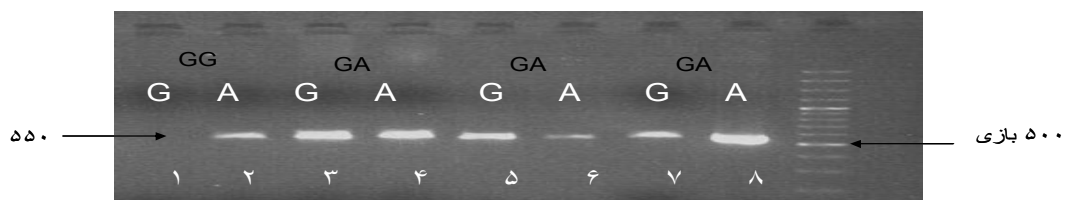
۱۰۹ نفر از میان مراجعه کنندگان بخش سیتوژنتیک و پزشکی مولکولی بیمارستان شهید مطهری ارومیه که در سابقه پزشکی آن‌ها بعد از مشاوره و بررسی‌های لازم سابقه بیماری مادرزادی یا مشکل خاصی وجود نداشتند، به‌صورت تصادفی انتخاب شدند. هر نوع ناهنجاری نظیر بیماری‌های ژنتیکی و مادرزادی از شرایط خروج از مطالعه محسوب می‌شد. ۳-۵ سی سی خون محیطی برای استخراج DNA از افراد سالم اخذ شده و به لوله‌های فالتون ۲۰ سی سی حاوی ۵۰۰ میکرولیتر EDTA به‌عنوان ماده ضد انعقاد خون منتقل گردید. DNA ژنومی با استفاده از روش استاندارد نمک اشباع که قبلاً توسط میلر و همکاران توصیف شده استخراج شد (۱۳). فن ASO-PCR برای تعیین کردن ژنوتایپ سایتوکاین‌ها در افراد سالم اجرا شد. برای تعیین کردن ژنوتایپ اینترفرون گاما (+۸۷۴) (۱۴)،

پرایمر عمومی ۳'-TCAACAAAGCTGATACTCCA-۵' و

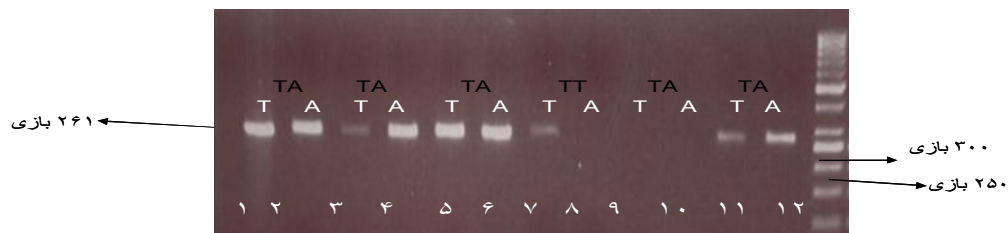
یافته‌ها

ژن اینترفرون گاما (+۸۷۴) در تعادل هاردی - واینبرگ بودند ($\chi^2 = ۰/۷۵$ و $P \text{ value} = ۰/۶$) در حالی که آلل‌های A و G در ژن اینترلوکین ده (-۱۰۸۲) از قانون هاردی واینبرگ تبعیت نمی‌کردند ($\chi^2 = ۹۳/۷۲$ و $P \text{ value} < ۰$). مقایسه فراوانی آلل‌ها و ژنوتایپ‌های مورد نظر با برخی از جمعیت‌های دیگر غیر ایرانی نشان می‌دهد: از لحاظ فراوانی آلل‌ها و ژنوتایپ‌های اینترفرون گاما از لحاظ آماری اختلاف معنی‌داری وجود ندارد ($P > ۰/۰۵$) ولی از بابت اینترلوکین ده فراوانی آلل‌ها و ژنوتایپ‌ها اختلاف معنی‌داری از لحاظ آماری داشتند ($P < ۰/۰۵$) (جدول ۲ و ۳).

نتایج بدست آمده از این پژوهش در جدول ۱ خلاصه شده است. شکل‌های ۱ و ۲ به ترتیب مربوط به قطعات تکثیر یافته و محصولات PCR ژن‌های اینتر لوکین ۱۰ (-۱۰۸۲) و اینترفرون گاما (+۸۷۴) روی ژل آگاروز ۱/۵ درصد می‌باشد. فراوانی آلل‌های A و T ژن اینترفرون گاما (+۸۷۴)، به ترتیب ۵۰/۹۲ درصد و ۴۹/۰۸ درصد می‌باشد و فراوانی ژنوتایپ A/T معادل ۵۴/۱۳ درصد بوده که از فراوانی بقیه ژنوتایپ‌ها بیشتر است. فراوانی آلل‌های A و G ژن اینترلوکین ده (-۱۰۸۲) نیز به ترتیب ۵۰/۹۲ درصد و ۴۹/۰۸ درصد می‌باشد و در این مورد همچنین فراوانی ژنوتایپ A/G با اختصاص ۹۶/۳۳ درصد بیشترین بود. آلل‌های A و T در

شکل شماره (۱): نمونه محصول PCR ژن اینتر لوکین ۱۰ (-۱۰۸۲) روی ژل آگاروز ۱/۵ درصد

شکل شماره (۲): نمونه محصول PCR ژن اینترفرون گاما (+۸۷۴) روی ژل آگاروز ۱/۵ درصد

جدول شماره (۱): فراوانی‌های آلل‌ها و ژنوتایپ‌های اینترفرون گاما و اینترلوکین ده در ۱۰۹ فرد سالم از استان آذربایجان غربی

p value	χ^2	فراوانی ژنوتایپ مورد انتظار	در صد فراوانی ژنوتایپ	فراوانی ژنوتایپ	ژنوتایپ	در صد فراوانی آلل	فراوانی آلل	آلل	پلی مورفیسم
۰/۶	۰/۷۵	۲۸/۲۶	۲۳/۸۵	۲۶	A/A	۵۰/۹۲	۱۱۱	A	اینترفرون گاما +۸۷۴
		۵۴/۴۸	۵۴/۱۳	۵۹	A/T	۴۹/۰۸	۱۰۷	T	
		۲۶/۲۶	۲۲/۰۲	۲۴	T/T				
۰/۰۰	۹۳/۷۲	۲۸/۲۶	۲/۷۵	۳	A/A	۵۰/۹۲	۱۱۱	A	اینترلوکین ده -۱۰۸۲
		۵۴/۴۸	۹۶/۳۳	۱۰۵	A/G	۴۹/۰۸	۱۰۷	G	
		۲۶/۲۶	۰/۹۱۷	۱	G/G				

جدول شماره (۲): درصد فراوانی آل‌ها و ژنوتایپ‌های اینترلوکین ده ۱۰۸۲- (A/G) در مطالعه حاضر در مقایسه با جمعیت‌های دیگر غیر ایرانی

جمعیت	آذربایجان غربی	ایتالیا	نژاد قفقازی ایتالیا	انگلستان	کره	افریقای جنوبی	منچستر انگلستان	چین	سوئد	اسپانیا
آل										
A	۵۰/۹۲		۶۳	۴۷/۴	۱۰۰	۶۰	۵۱	۹۴	۴۷۰/۷	۴۶
G	۴۹/۰۸		۳۷	۵۲/۶	۰	۴۰	۴۹	۶	۵۲۰/۳	۵۴
ژنوتایپ										
A/A	۲/۷۵	۳۳			۱۰۰	۴۱/۷۶			۲۱۰/۵	۲۱
A/G	۹۶/۳۳	۵۱			۰	۳۵/۷۱			۵۲۰/۳	۵۰
G/G	۰/۹۱۷	۱۶			۰	۲۲/۵۳			۲۶۰/۲	۲۹
تعداد	۱۰۹	۱۰۰	۷۲۶	۱۵۲	۱۷۹	۱۸۲	۶۶۰	۱۶۶	۱۰۷	۱۰۰
رفرنس	مطالعه حاضر	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۱۷	۲۴	۱۵	۲۵

جدول شماره (۳): درصد فراوانی آل‌ها و ژنوتایپ‌های اینترفرون گاما ۸۷۴+ (A/T) در مطالعه حاضر و در جمعیت‌های دیگر غیر ایرانی

جمعیت	آذربایجان غربی	نژاد قفقازی ایتالیا	افریقای جنوبی	اسپانیا
آل				
A	۵۰/۹۲	۵۵/۳	۸۶	۵۶
T	۴۹/۰۸	۴۴/۷	۱۴	۴۴
ژنوتایپ				
A/A	۲۳/۸۵	۳۳	۷۷	۳۱
A/T	۵۴/۱۳	۴۶/۸	۱۹	۵۰
T/T	۲۲/۰۲	۲۱/۲	۴	۱۹
تعداد	۱۰۹	۳۶۳	۱۰۳	۱۰۰
رفرنس	مطالعه حاضر	۲۰	۲۳	۲۵

بحث و نتیجه‌گیری

در این تحقیق ما فراوانی آل‌ها و ژنوتایپ‌های اینترفرون گاما (۸۷۴+) و اینترلوکین ده (۱۰۸۲-) را آنالیز کردیم. نتایج چندین مطالعه تحقیقاتی نشان داده است که بین پلی مورفیسم‌های اینترفرون گاما (۸۷۴+) و اینترلوکین ده (۱۰۸۲-) و سطح تولید سایتوکاین‌ها ارتباط معنی‌داری وجود دارد (۱۶). سه پلی مورفیسم تک نوکلئوتیدی A/G-۱۰۸۲، T/C-۸۱۹ و A/C-۵۹۲ در ژن اینترلوکین ده شناخته شده است (۱۶). پلی مورفیسم اینترلوکین ده در ناحیه ۱۰۸۲- سطح نسخه برداری را تغییر می‌دهد؛ آل G مسئول افزایش سطح تولید و آل A مسئول کاهش سطح تولید اینترلوکین ده می‌باشد (۱۶). مطابق با پلی مورفیسم این سه ناحیه هاپلوتایپ‌های مورد نظر شناسایی شده عبارتند از: هاپلوتایپ‌های

GCC (مسئول تولید بالای اینترلوکین ده) و ATA و ACC (مسئول تولید پایین اینترلوکین ده). در افراد سالم تولید متوسط اینترلوکین ده (هاپلوتایپ‌های GCC/ACC یا GCC/ATA) رایج می‌باشد (۱۶). در مطالعه ما ژنوتایپ A/G بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده است. شش فرم آلی متغیر برای توالی تکراری CA در اینترون اول ژن اینترفرون گاما و یک پلی مورفیسم تک نوکلئوتیدی در ناحیه ۸۷۴+ وجود دارد. Perry و همکاران در سال ۱۹۹۸ نشان دادند بین آل T در ناحیه ۸۷۴+ ژن اینترفرون گاما و افزایش سطح تولید اینترفرون گاما ارتباط وجود دارد (۱۷). دو آل که به‌طور معمول در این توالی میکروساتلایت دیده می‌شود شامل تکرارهای ۱۲ و ۱۳ تایی می‌باشد. آل با تکرار ۱۲ تایی در شرایط آزمایشگاهی با تولید بالای اینترفرون گاما نسبت به آل دیگر

Linkage disequilibrium و همبستگی ژنوتایپ - فنوتایپ بکار رود و همچنین در بهبود روش‌های تشخیصی - درمانی و مطالعه روی خصوصیات شخصی افراد برای تولید داروهای اختصاصی مطابق با مارکرهای فردی مفید باشد. مطالعه جمعیت نرمال می‌تواند قسمتی از مطالعات آنتروپومتریک و به عنوان پایه برای تحقیقات در زمینه بیماری‌های مختلف مرتبط با سایتوکاین‌ها و پلی مورفیسم ژن سایتوکاین‌ها بکار رود.

تقدیر و تشکر

هزینه‌های این پژوهش توسط معاونت محترم پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه تامین گردید.

References:

- Hollegaard MV, Bidwell JL. Cytokine gene polymorphism in human disease: on-line databases, Supplement 3. *Genes Immun* 2006; 7(4):269-76.
- Stephens JC, Schneider JA, Tanguay DA, Choi J, Acharya T, Stanley SE, et al. Haplotype variation and linkage disequilibrium in 313 human genes. *Science* 2001; 293(5529):489-93.
- Sunyaev S, Ramensky V, Koch I, Lathe W 3rd, Kondrashov As, Bork P. Prediction of deleterious human alleles. *Hum Mol Genet* 2001; 10: 591-7.
- Krawczak M, Ball EV, Fenton I, Stenson PD, Abeyasinghe S, Thomas N, Cooper DN. Human gene mutation database— a biomedical information and research resource. *Hum Mutat* 2000; 15:45-51.
- Syvanen AC, Landegren U, Isaksson A, Gyllensten U, Brookes AJ. Enthusiasm mixed with skepticism about single nucleotide polymorphism markers for dissecting complex disorders. *Eur J Hum Genet* 1999; 7:98-101.
- Risch N, Merikangas K. The future of genetic studies of complex human diseases. *Science* 1996; 273: 1516-7.
- Lalani I, Bhol K, Ahmed AR. Interleukin-10: biology, role in inflammation and autoimmunity. *Ann. Allergy Asthma Immunol* 1997; 79, 469-83.
- Kim JM, Brannan CI, Copeland NG, Jenkins NA, Khan TA, Moore KW. Structure of the mouse IL-10 gene and chromosomal localisation of the mouse and human genes. *J Immunol* 1992; 148: 3618.
- Holler E, Roncarolo MG, Hintermeier-Knabe R, Eissner G, Ertl B, Schulz U, et al. Prognostic significance of increased IL-10 production in patients prior to allogeneic bone marrow transplantation. *Bone Marrow Transplant* 2000; 25: 237-41.
- Ferrara JL, Cooke KR, Pan L, Krenger W. The immunopathophysiology of acute graft versus host disease. *Stem Cells* 1996; 14: 473-89.
- Asderakis A, Sankaran D, Pravica V. High producer interferon gamma and interleukin 10 genotype is associated with increased frequency of acute rejection episodes in kidney transplant recipients. *British Transplantation Society 1st Annual Congress*; 1998.
- Awad M, Pravica V, Perrey C, El Gamel A, Yonan N, Sinnott PJ, et al. CA repeat allele polymorphism in the first intron of the human interferon gamma gene is associated with lung allograft fibrosis. *Hum Immunol* 1999; 60: 343-6.
- Miller SA, Dykes DD, Polesky HF. A simple salting out procedure for extracting DNA from

- human nucleated cells. *Nucleic Acids Res* 1988; 16: 1215.
14. Pravica V, Perrey C, Stevens A, Lee JH, Hutchinson IV. A single nucleotide polymorphism in the first intron of the human IFN-gamma gene: absolute correlation with a polymorphic CA microsatellite marker of high IFN-gamma production. *Hum Immunol* 2000; 61: 863-6.
  15. Huang DR, Zhou Y, Xia SQ, Liu L, Pirskanen R, Lefvert AK. Markers in the promoter region of interleukin-10 gene in myasthenia gravis: implications of diverse effects of IL-10 in the pathogenesis of the disease. *J Neuroimmunol* 1999; 94(1-2):82-7.
  16. Turner DM, Williams DM, Sankaran D, Lazarus M, Sinnott PJ, Hutchinson IV. An investigation of the polymorphism in the interleukin-10 gene promoter. *Eur J Immunogenet* 1997; 24(1):1-8.
  17. Perrey C, Pravica V, Sinnott PJ, Hutchinson IV. Genotyping for polymorphisms in interferon-gamma, interleukin-10, transforming growth factor-beta 1 and tumour necrosis factor alpha genes. *Transpl Immunol* 1998; 6:193-7.
  18. Pravica V, Asderakis A, Perrey C, Hajeer A, Sinnott PJ, Hutchinson IV. In vitro production of IFN-gamma correlates with CA repeat polymorphism in the human IFN-gamma gene. *Eur J Immunogenet* 1999; 26: 1.
  19. Giordani L, Bruzzi P, Lasalandra C, Quaranta M, Schittulli F, Ragione FD, et al. Association of Breast Cancer and Polymorphisms of Interleukin-10 and Tumor Necrosis Factor α Genes. *Clin Chem* 2003; 49(10): 1664-7
  20. Poli F, Nocco A, Berra S, Scalomogna M, Taioli E, Longhi E, et al. Allele frequencies of polymorphisms of TNFA, IL-6, IL-10 and IFNG in an Italian Caucasian population. *Eur J Immunogenet* 2002; 29: 237-40
  21. Reynard MP, Turner D, Navarrete CV. Allele frequencies of polymorphisms of the tumor necrosis factor- α interleukin-10, interferon- γ and interleukin-2 in a North European Caucasoid group from the UK. *Eur J Immunogenet* 2000; 27: 241.
  22. Roh JW, Kim MH, Seo SS, Kim SH, Kimb JW, Park NH, et al. Interleukin-10 promoter polymorphisms and cervical cancer risk in Korean women. *Cancer Lett* 2002; 184(1): 57-63
  23. Govan VA, Carrara HR, Sachs JA, Hoffman M, Stanczuk GA, Williamson AL. Ethnic differences in allelic distribution of IFN-g in South African women but no link with cervical cancer. *J Carcinog* 2003; 2(1):3.
  24. Mok CC, Lanchbury JS, Chan DW, Lau CS. Interleukin-10 promoter polymorphisms in Southern Chinese patients with systemic lupus erythematosus. *Arthritis Rheum* 1998; 41(6):1090-5.
  25. Lopez-Maderuelo D, Arnalich F, Serantes R, Gonzalez A, Codoceo R, Madero R, et al. Interferon Gamma and Interleukin-10 Gene Polymorphisms in Pulmonary Tuberculosis. *Am J Respir Crit Care Med* 2003; 67 (7): 970-5.